

VZDELÁVANIE

Právo na vzdelanie je základným ľudským právom. Je ukotvené v Dohovore o právach dieťaťa a rovnako ho zaručuje aj Ústava SR. Toto právo sa vzťahuje nielen na občanov, ale rovnako aj na cudzincov, ktorým bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana na území Slovenskej republiky.

Školský systém Slovenskej republiky predstavuje sústavu inštitúcií, ktoré sa podieľajú na vzdelávaní. Ústredný orgán štátnej správy na úseku školstva je **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky** (ďalej len „Ministerstvo školstva“).

Sústavu škôl tvoria tieto druhy škôl: materská škola, základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, konzervatórium, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základná umelecká škola, jazyková škola a vysoká škola.

Centrálny informačný portál rezortu školstva obsahuje množstvo prehľadných informácií, ktoré vám môžu zodpovedať rôzne otázky www.iedu.sk.

Vzdelávanie na základných a stredných školách

Podmienky vzdelávania, práva o povinnosti detí, žiakov a rodičov v materských, na základných a stredných školách a školských zariadeniach upravuje **Školský zákon. Navštevovať možno štátne, cirkevné alebo súkromné školy. Získané vzdelanie na týchto školách je rovnocenné.**

Systém vzdelávania je postavený na princípe rovnoprávnosti, slobodnej voľby vzdelávania s prihliadnutím na očakávanie a predpoklady detí, **bezplatnosti** vzdelania v materských školách jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky, bezplatnosti vzdelania na štátnych základných a stredných školách.

Školský zákon ustanovuje **povinnú desaťročnú školskú dochádzku**. Znamená to, že každé dieťa žijúce na území Slovenskej republiky, je povinné zúčastňovať sa vzdelávania, ktoré spravidla začína od dovŕšenia 6 rokov a trvá najdlhšie do školského roku, v ktorom dieťa dovŕši 16 rokov.

Školský rok v materských, základných a stredných školách sa začína 1. septembra a končí 31. augusta, ďalej sa delí na prvý polrok (do 31. januára) a druhý polrok do 30. júna (obdobie školského vyučovania). Po ukončení prvého polroku a druhého polroku dostávajú deti **vysvedčenie**. Deti sú za správanie a každý predmet ohodnotené známkami (1 – výborný, 2 – chváľitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 – nedostatočný).

Počas školského roka majú deti rôzne **prázdniny** (napr. jesenné, zimné, polročné, veľkonočné). V období od 1. júla do 31. augusta sú hlavné letné prázdniny (obdobie školských prázdnin). Po letných prázdninách nasleduje ďalší školský rok.

V prípade, ak vaše dieťa navštevovalo školu v krajine pôvodu, do príslušného ročníka ho zaradiť riaditeľ školy, a to po zistení úrovne doterajšieho vzdelania a ovládania slovenského jazyka, spravidla najneskôr do troch mesiacov od začatia konania o udelenie azylu.

Z dôvodu nedostatočného ovládania slovenského jazyka možno dieťa podmiennečne zaradiť do príslušného ročníka podľa veku, a to najviac na jeden školský rok. Školský zákon stanovuje, že pre deti cudzincov by mali byť organizované **rozširujúce kurzy slovenského jazyka**, aby sa tak odstránila ich jazyková bariéra.

Pred začatím povinnej školskej dochádzky je možné umiestniť dieťa podľa jeho veku v týchto zariadeniach:

- **Detské jasle** – v prípade, že ste zamestnanými rodičmi dieťaťa vo veku od **6 mesiacov do 3 rokov**, môžete ho umiestniť v tomto zariadení, kde mu bude poskytnutá osobná celodenná, poldenná alebo niekoľkohodinová starostlivosť, podľa vašej potreby. **Poplatky za umiestnenie dieťaťa** v týchto zariadeniach sú rôzne. Je potrebné rátať so sumou 200,- € – 300,- € mesačne, v závislosti od toho, či je zriaďovateľom mesto/obec alebo súkromná osoba. Pre zamestnaných rodičov, ktorých dieťa nedovršilo 3 roky života (v prípade nepriaznivého zdravotného stavu do 6 rokov života dieťaťa) poskytuje štát príspevok na starostlivosť o dieťa v sume preukázaných výdavkov - najviac však vo výške 230,- € mesačne. Zoznam štátnych aj súkromných jasli nájdete na internetovej stránke www.detskejasle.org.
- **Materská škola (MŠ)** – do tohto typu zariadenia sú prijímané deti vo veku od **3 do 6 rokov**. Pokiaľ to kapacity materských škôl dovoľujú, sú do nich prijímané deti **už od 2 rokov**. Ak máte záujem umiestniť dieťa do MŠ je o prijatie **dieťaťa do MŠ potrebné požiadať vo vybranej MŠ priebežne počas roka alebo vo vyhlásených termínoch na nasledujúci školský rok**, spravidla vo februári alebo marci. V materských školách je poskytovaná osobná starostlivosť o deti spojená s ich vzdelávaním. Deti sa učia spievať, kresliť, poznávať prírodu okolo seba, neskôr pred nástupom do školy sa učia poznávať geometrické tvary, dni v týždni, mesiace, osvojujú si hygienické návyky. Absolvovanie materskej školy nie je povinné. Pri umiestnení dieťaťa do MŠ je potrebné rátať **s pravidelnými mesačnými poplatkami** za pobyt dieťaťa v zariadení a s poplatkami za stravu (výšku týchto príspevkov určujú zriaďovatelia MŠ (mesto/obec alebo súkromná osoba). Jednorázovo rodičia prispievajú na zakúpenie rôznych pomôcok, hračiek či uhradenie poplatkov za ďalšie voľnočasové aktivity. Súkromné MŠ sú podstatne drahšie ako štátne. Pravidelné mesačné poplatky za pobyt dieťaťa v MŠ sa neplatia v prípade detí, ktoré sú v poslednom ročníku MŠ, pred plnením povinnej školskej dochádzky. Rovnako sú poplatky za pobyt dieťaťa v MŠ odpustené, ak rodič preukáže, že je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke.

Vzdelávanie na základnej škole (ZŠ)

Ako sme už spomenuli vyššie, povinné školské vzdelávanie je v trvaní desiatich rokov a začína spravidla vo veku 6 rokov. Vtedy dieťa začína so vzdelávaním na základnej škole, ktoré trvá 9 rokov. Základná škola sa spravidla delí na **prvý stupeň** (ročníky 1. – 4.) a **druhý stupeň** (ročníky 5. – 9.).

Nikoho nemožno oslobodiť od plnenia povinnej školskej dochádzky. Zákonný zástupca dieťaťa (rodič dieťaťa) má povinnosť zapísať dieťa do základnej školy na plnenie povinnej školskej dochádzky v školskom obvode, v ktorom má pobyt v čase zápisu.

Zápisy do 1. ročníka základnej školy bývajú spravidla v januári a februári pred začatím nového školského roku. Do ďalších ročníkov sa už zápis nevyžaduje. **O prijatí dieťaťa** k plneniu povinnej školskej dochádzky **rozhoduje riaditeľ konkrétnej ZŠ**, a to na základe posúdenia úrovne slovenského jazyka a celkovej psychickej i vedomostnej pripravenosti dieťaťa.

Ak dieťa po dovŕšení 6. roku veku nedosiahlo **školskú spôsobilosť** a nie je u neho predpoklad zvládnutia vzdelávacieho programu 1. ročníka základnej školy, riaditeľ na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu rozhodne **o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky alebo zaradení dieťaťa do nultého ročníka základnej školy**. Súčasťou žiadosti je odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast a odporúčenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. O odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky alebo zaradení dieťaťa do nultého ročníka môže riaditeľ rozhodnúť aj na návrh materskej školy, na základe predchádzajúceho odporúčenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu. Zákonný zástupca má právo rozhodnúť o tom, či

dieťa s odloženou povinnou školskou dochádzkou bude navštevovať materskú školu alebo nultý ročník základnej školy.

Základné školy sprostredkujú školopovinným žiakom informácie a poznatky z rôznych oblastí život, ktoré sú delené do jednotlivých predmetov, poskytujú im výchovu a pripravujú ich pre ďalšie štúdium a prax. **Nadobudnuté vedomosti žiakov sú v deviatom ročníku celoplošne testované**, aby sa získal obraz o ich výkonoch na výstupe zo základnej školy. Testovanie žiakov v deviatom ročníku (Testovanie 9) je podkladom pre prijímacie skúšky na stredné školy. Testovanie sa uskutočňuje zo štátneho jazyka a matematiky, spravidla v marci. Do budúca sa pripravuje aj testovanie žiakov v piatom ročníku (Testovanie 5), v súčasnosti prebieha iba na vybraných školách.

Vzdelávanie na štátnych alebo cirkevných ZŠ je **bezplatné**. Poplatky za štúdium platia iba tí rodičia, ktorí umiestnia svoje dieťa v súkromnej základnej škole. Počas školského roka sa však **môžete stretnúť s rôznymi poplatkami a príspevkami**, či už na zakúpenie pomôcok do školy, na voľnočasové aktivity alebo príspevkami do školského fondu.

Bez ohľadu na štúdium na základnej škole, môže vaše dieťa navštevovať **základnú umeleckú školu** (pre umelecky nadané deti – napr. výtvarné umenie, hudobné umenie) alebo **štátnu jazykovú školu**, kde výučba prebieha v poobedných hodinách.

Vzdelávanie na strednej škole

Ukončením 9. ročníka základnej školy nastupuje žiak na strednú školu, ktorú si zvolí na základe svojich schopností a záujmov. Do 20. februára treba **podať prihlášky riaditeľovi ZŠ** na odbory, kde sa vyžaduje talentová skúška. Pre ostatné odbory je určený termín 10. apríl. Uchádzač, ktorý nie je žiakom ZŠ, podáva prihlášku priamo na strednú školu v uvedených termínoch. Prihlášku možno podať na dve stredné školy alebo na dva odbory vzdelávania tej istej strednej školy na určenom tlačive. Vzor prihlášky nájdete na internetovej stránke www.formulare.iedu.sk/kniznica/PD2011_12/vzor_056_prihlaska_na_studium_na_strednej_skole_sk.pdf.

Podmienky prijímania žiakov na stredné školy sú rôzne. Niektoré stredné školy prijímajú žiakov na základe ich výsledkov z doterajšieho štúdia na ZŠ. Zvyčajne musia žiaci pred nástupom na strednú školu podstúpiť aj **prijímacie skúšky**.

Spravidla absolvovaním prvého ročníka strednej školy sa uzatvára povinná školská dochádzka.

Prehľad stredných škôl na území Slovenskej republiky nájdete na internetovej stránke www.uips.sk/prehlady-skol/prehľad-strednych-skol alebo www.stredneskoly.eu.

Stredoškolské vzdelávanie sa na území Slovenskej republiky uskutočňuje na týchto druhoch stredných škôl – gymnázium, stredná odborná škola a konzervatórium.

- **Gymnázium** – ide o ten typ strednej školy, ktorá sa zameriava na poskytnutie všeobecného vzdelania. **Vzdelávacie programy sú zamerané hlavne na prípravu na štúdium na vysokých školách**, no môžu študentov pripraviť aj na uplatnenie sa v iných oblastiach – kultúra, šport, verejná správa. Popri všeobecných štvorročných gymnáziách rôzneho zamerania, napr. športové, matematické, existujú aj bilingválne gymnázia, kde štúdium trvá päť rokov a taktiež osemročné gymnázia, na ktoré sa nastupuje po ukončení 4. ročníka základnej školy (spojenie 2. stupňa základnej školy a gymnázia). Absolvovaním gymnázia získava študent **úplné stredné všeobecné vzdelanie**. Štúdium končí absolvovaním **maturitnej skúšky**.

- **Stredná odborná škola** – je stredná škola, ktorá pripravuje žiakov v **najmenej dvojročnom a najviac päťročnom vzdelávacom programe** príslušného odboru vzdelávania. Vzdelávacie programy strednej odbornej školy sú **zamerané predovšetkým na výkon povolania a odborných činností v národnom hospodárstve, zdravotníctve, verejnej správe, kultúre, umení a v ostatných oblastiach** a môžu pripravovať aj na ďalšie štúdium.

Stredné odborné školy poskytujúce vzdelanie na výkon povolania a odborných činností sa členia na typy (napr. automobilová, ekonomická, chemická, hotelová akadémia a pod). Odborné vzdelávanie a príprava v strednej odbornej škole rozvíjajú vedomosti, zručnosti a schopnosti žiaka získané v predchádzajúcom vzdelávaní a poskytujú vedomosti, zručnosti a schopnosti nevyhnutné pre výkon povolania a odborných činností.

Študent na strednej odbornej škole môže získať:

- **nižšie stredné odborné vzdelanie** (nižšie sekundárne) – štúdium trvá spravidla dva roky na strednej odbornej škole alebo odbornom učilišti a ukončuje sa záverečnou skúškou. Vo vybraných odboroch je dokladom aj **výučný list**. Do prvého ročníka vzdelávacieho programu nižšieho stredného odborného vzdelávania, môže byť prijatý študent, ktorý neukončil vzdelávací program základnej školy v poslednom ročníku, alebo posledný ročník neukončil úspešne.

- **stredné odborné vzdelanie** (sekundárne) – štúdium trvá najmenej tri a najviac štyri roky v strednej odbornej škole a ukončuje sa záverečnou skúškou. Dokladom o získanej kvalifikácii je **výučný list**.

- **úplné stredné odborné vzdelanie** (vyššie sekundárne) – štúdium trvá najmenej štyri a najviac päť rokov a ukončuje sa maturitnou skúškou. Dokladom o získanom stupni vzdelania je **vysvedčenie o maturitnej skúške**. V študijných odboroch určených štátnym vzdelávacím programom môže byť dokladom o získanej kvalifikácii aj výučný list.

- **vyššie odborné vzdelanie** (post sekundárne alebo terciárne) – štúdium trvá najmenej dva a najviac tri roky na stredných odborných školách. Dokladom o získanom stupni vzdelania je **vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom** s právom používať titul „diplomovaný špecialista“ so skratkou „DiS“.

Stredné odborné školy poskytujú tieto nadväzujúce formy odborného vzdelávania:

- **nadväzujúce štúdium** – nadväzuje na predchádzajúce stredné odborné vzdelávanie a prípravu v príbuznom odbore vzdelávania ukončeného stredným odborným vzdelaním a ukončuje sa maturitnou skúškou. Poskytuje vyššiu úroveň vzdelania, ktorou sa študenti zdokonaľujú na kvalifikovaný výkon povolania, prípadne sa pripravujú na ďalšie vzdelávanie.

- **pomaturitné štúdium** – organizuje sa na stredných odborných školách v záujme zvyšovania a prehĺbovania kvalifikácie a je určené pre tých, ktorí už v predchádzajúcom vzdelávaní získali úplné stredné odborné vzdelanie alebo úplné stredné všeobecné vzdelanie.

Absolvent strednej odbornej školy ktorý získa úplné stredné odborné vzdelanie sa môže uchádzať o prijatie na vysokoškolské štúdium.

- **Konzervatórium** – ide o odbornú školu **pre umelecky nadaných študentov, ktorým sa tu poskytuje umelecké a umelecko-pedagogické vzdelanie**. Znamená to, že pripravuje študentov na profesionálne uplatnenie v umeleckej, hudobno-dramatickej oblasti – hudba, tanec, herectvo. Rovnako sa štúdium zameriava na pedagogickú prípravu budúcich učiteľov umeleckých predmetov. Štúdium na konzervatóriu je spravidla **šesťročné** (v odbore tanec – **osemročné**).

Študent na konzervatóriu môže získať:

- **nižšie stredné vzdelanie** – úspešným skončením štvrtého ročníka v osemročnom vzdelávacom programe,
- **úplné stredné odborné vzdelanie** (vyššie sekundárne) – úspešným vykonaním maturitnej skúšky,
- **vyššie odborné vzdelanie** (post sekundárne alebo terciárne) – úspešným absolvovaním šesťročného alebo osemročného vzdelávacieho programu a úspešným vykonaním absolventskej skúšky. Dokladom o získanom stupni vzdelania je **vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom** s právom používať titul „diplomovaný umelec“ so skratkou „DiS.art“. Absolventský diplomom oprávňuje umelecky pôsobiť alebo vyučovať na základnej umeleckej škole.

Maturitná skúška, ako záverečná skúška na školách s úplným stredným vzdelaním, prebieha v dvoch fázach: ako **externá** časť skúšky a ako **interná** časť skúšky. **Externú** skúšku budete robiť z predmetov: matematika, slovenský jazyk a literatúra a cudzí jazyk. **Interná** skúška pozostáva u predmetov slovenský jazyk a literatúra a cudzí jazyk tak z písomnej, ako aj z ústnej časti. U ostatných predmetoch pozostáva interná skúška iba z ústnej časti.

Pokiaľ študujete na **gymnáziu**, maturitnú skúšku tvoria nasledujúce štyri predmety:

- slovenský jazyk a literatúra,
- povinný predmet zo skupiny predmetov cudzí jazyk,
- voliteľný predmet zo skupiny prírodovedných alebo spoločenskovedných alebo ostatných predmetov (dejepis, geografia, náuka o spoločnosti, občianska náuka, biológia, fyzika, chémia, informatika, matematika, ostatné predmety)
- ďalší voliteľný predmet.

Skúšku z povinného cudzieho jazyka robíte na úrovni B2, pokiaľ ste si vybrali cudzí jazyk ako voliteľný maturitný predmet, môžete si obťažnosť zvoliť (B1 alebo B2).

Pokiaľ študujete na **strednej odbornej škole alebo na konzervatóriu**, maturujete tiež zo štyroch predmetov, a to:

- slovenský jazyk a literatúra,
- povinný predmet zo skupiny predmetov cudzí jazyk,
- teoretická časť odbornej zložky,
- praktická časť odbornej zložky

Skúšku z cudzieho jazyka robíte na úrovni B1 alebo B2, podľa vášho výberu. Odborná zložka maturitnej skúšky tvorí súbor odborných vyučovacích predmetov podľa príslušného vzdelávacieho programu študijného odboru danej strednej odbornej školy; pri maturite sa tak v teoretickej časti odbornej zložky ústne overujú vedomosti žiaka v tomto súbore, ako aj praktické zručnosti a schopnosti v praktickej časti skúšky.

Predmety maturitnej skúšky pre **pomaturitné kvalifikačné štúdium, pomaturitné zdokonaľovacie štúdium alebo pomaturitné inovačné štúdium** sú

- teoretická časť odbornej zložky,
- praktická časť odbornej zložky

Osobitné pravidlá platia pre bilingválne školy a školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín. Žiak špeciálnej školy, žiak špeciálnej triedy, žiak so zdravotným znevýhodnením v triede strednej školy vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu spolu s ostatnými žiakmi, môže maturovať podľa upravených podmienok.

Vzdelávanie detí so špeciálnymi potrebami

Výchova a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje

- v špeciálnych školách pre deti so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo
- v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre deti s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia alebo žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia alebo
- v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy; ak je to potrebné, takéto dieťa alebo žiak je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Výchova a vzdelávanie nadaných detí sa uskutočňuje v školách so zameraním na rozvoj intelektového nadania, umeleckého nadania, športového nadania a praktického nadania.

Za dieťa alebo žiaka s nadaním sa považujú deti či žiaci, ktorí majú nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti, v oblasti umenia alebo športu alebo v týchto oblastiach dosahujú v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výkony, pričom ich nadanie sa cielene rozvíja prostredníctvom výchovy a vzdelávania.

Školský zákon umožňuje vytvoriť nasledovné individuálne podmienky pre rozvíjanie nadania:

- v materskej škole vzdelávať sa v predmetoch vzdelávacieho programu základnej školy,
- v základnej a strednej škole rozšírené vyučovanie predmetov, v ktorých prejavujú nadanie,
- získať nižšie stredné vzdelanie za menej ako deväť rokov,
- získať príslušný stupeň vzdelania poskytovaného strednou školou za dobu kratšiu ako určuje vzdelávací program príslušného učebného alebo študijného odboru,
- žiakovi základnej školy súčasne študovať predmety alebo odbory vzdelávania stredných škôl, v ktorých prejavuje nadanie,
- vzdelávať sa v základnej škole podľa individuálneho vzdelávacieho plánu alebo programu,
- vzdelávať sa v strednej škole podľa individuálneho učebného plánu.

Vzdelávanie na vysokej škole

Každý má právo študovať na vysokej škole zvolený študijný program, ak splní základné podmienky prijatia na vysokoškolské štúdium. Poslanie vysokých škôl, organizáciu vysokých škôl, práva a povinnosti študentov, podmienky štúdia na vysokých školách upravuje **Zákon o vysokých školách**. **Prehľad vysokých škôl** nájdete na internetovej stránke www.uips.sk/prehlady-skol/prehľad-vysokych-skol.

Poznáme verejné vysoké školy, štátne vysoké školy, súkromné vysoké školy a zahraničné vysoké školy. Vysoké školy môžu byť začlenené medzi univerzitné vysoké školy, odborné vysoké školy alebo nezačlenené iné vysoké školy. **Univerzitná vysoká škola** poskytuje vzdelávanie v študijných programoch všetkých troch stupňov a vykonáva základný výskum a aplikovaný výskum a vývoj. **Odborná vysoká škola** poskytuje vysokoškolské vzdelávanie najmä v študijných programoch prvého stupňa a vykonáva najmä aplikovaný výskum. Odborná vysoká škola neposkytuje vysokoškolské vzdelávanie v študijných programoch tretieho stupňa.

Vysoké školy prijímajú **prihlášky na predpísanom tlačive** alebo v elektronickej podobe. Centrálnu elektronickú prihlášku nájdete na internetovej stránke www.prihlaskavs.sk. Tradičným termínom na podávanie prihlášok v prípade bakalárskeho štúdia je **koniec februára a koniec marca**. Pri študijných odboroch, na ktoré sa robia talentové prijímacie skúšky, sú termíny prijímacieho konania posunuté a prihlášky prijímajú vysoké školy už od novembra.

Bližšie informácie o prijímacom konaní a ponuke akreditovaných študijných programov nájdete na internetovej stránke www.portalvs.sk.

Pre prijatie na prvý stupeň vysokoškolského štúdia je nevyhnutné úspešné ukončenie stredoškolského vzdelania (vysvedčenie o maturitnej skúške), ktoré sa dokladá následne po absolvovaní maturitnej skúšky alebo v deň konania prijímacieho pohovoru na VŠ. **Ďalšie podmienky** prijatia si určujú jednotlivé vysoké školy podľa svojich požiadaviek. Niektoré vysoké školy príjmu študenta na základe jeho výsledkov zo stredoškolského štúdia, ďalšie požadujú úspešné absolvovanie prijímacích skúšok alebo pohovorov.

V prípade študentov, ktorí dosiahli požadované vzdelanie v zahraničí, je základnou podmienkou prijatia uznanie vzdelania, že úspešne vykonaná záverečná skúška a doklady potvrdzujúce ukončený stupeň vzdelania zodpovedajú požadovanej úrovni vzdelania na území Slovenskej republiky.

Akademický rok sa začína 1. septembra bežného roka a skončí sa 31. augusta nasledujúceho roka. Štúdium v jednom akademickom roku sa môže členiť na dva semestre alebo tri trimestre. Konkrétne členenie štúdia si každá vysoká škola určuje vo svojom štatúte.

Organizácia všetkých stupňov a foriem vysokoškolského štúdia je založená na **kreditovom systéme**. Kreditový systém štúdia využíva zhromažďovanie a prenos kreditov. Umožňuje prostredníctvom kreditov hodnotiť študentovu záťaž spojenú s absolvovaním predmetov. **Kredity** sú číselné hodnoty priradené k predmetom, vyjadrujúce množstvo práce potrebnej na nadobudnutie predpísaných výsledkov vzdelávania. Štandardná záťaž študenta za celý akademický rok v dennej forme štúdia je vyjadrená počtom 60 kreditov. Štandardná záťaž študenta za celý akademický rok v externej forme štúdia je vyjadrená počtom najviac 48 kreditov.

Vysokoškolské vzdelávanie je poskytované na troch stupňoch:

- **1.stupeň vysokoškolského štúdia – bakalárske štúdium** v trvaní 3 – 4 rokov. Úspešným ukončením – štátnou skúškou a obhájením bakalárskej práce študent získava titul bakalár (Bc.).
- **2.stupeň vysokoškolského štúdia – magisterské/inžinierske štúdium** v trvaní 2 – 3 rokov. Jeho ukončením – štátnou skúškou a obhájením diplomovej práce študent získava titul magister (Mgr.) alebo inžinier (Ing.).
- **3.stupeň vysokoškolského štúdia – postgraduálne štúdium** v trvaní 3 – 4 rokov. Úspešným ukončením – štátnou skúškou a obhájením dizertačnej práce študent získava titul doktor (PhD.).

Doklady o absolvovaní štúdia študijného programu v študijnom odbore sú:

- vysokoškolský diplom,
- vysvedčenie o štátnej skúške,
- dodatok k diplomu.

Štúdium na vysokej škole môže prebiehať **dennou** (denná účasť študenta na vzdelávacích aktivitách) **alebo externou formou** (prevažne samostatné štúdium a konzultácie). Denná forma vysokoškolského štúdia je **spravidla bezplatná** (okrem súkromných vysokých škôl). Externé štúdium je spoplatnené, a to podľa požiadaviek konkrétnej vysokej školy. Taktiež je spoplatnené prekročenie štandardnej dĺžky štúdia.

Vysoké školy ponúkajú aj **štúdium v cudzom jazyku**, ktoré je spravidla spoplatnené. Informujte sa na danej vysokej škole o možnosti odpustenia poplatkov a požiadajte o ich odpustenie.

Informujte sa v materskej, základnej, strednej škole alebo vysokej škole na možnosti oslobodenia poplatkov alebo štipendiá, resp. možnosti príspevkov na zakúpenie školských potrieb, príspevku na stravovanie, voľnočasové aktivity pre vaše dieťa a pod.

Celoživotné vzdelávanie

Ďalšie vzdelávanie tvorí súčasť celoživotného vzdelávania. Uskutočňuje sa prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania. **Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy** aj po absolvovaní štúdia na strednej alebo vysokej škole bez ohľadu na vek. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach.

Na základe Zákona o celoživotnom vzdelávaní bol pre účely akreditácie programov ďalšieho vzdelávania zriadený **Informačný systém ďalšieho vzdelávania**. Zoznam akreditovaných vzdelávacích programov nájdete na internetovej stránke www.isdv.fri.uniza.sk.

Rekvalifikačné kurzy

Okrem štúdia na základných, stredných, vysokých školách si môžete **zvýšiť svoje vzdelanie a kvalifikáciu prostredníctvom absolvovania rôznych rekvalifikačných kurzov**. Terajší trh ponúka množstvo kurzov v rôznych oblastiach napr. kuchár, kaderník, čašník alebo kurzy účtovníctva, personalistiky, počítačové a programátorské kurzy. Kurzy sú spoplatnené podľa náročnosti a rozsiahlu kurzu. Ceny sa približne pohybujú od 150,- € do 1000,- €.

Po absolvovaní kurzu väčšinou získate **potvrdenie, diplom alebo osvedčenie o absolvovaní kurzu**.

Ak plánujete získať vzdelanie na základe rekvalifikačného kurzu na otvorenie živnosti, dopredu si preverte, aké vzdelanie sa vyžaduje. Na otvorenie určitých živností nie je postačujúce absolvovanie rekvalifikačného kurzu, ale vyžaduje sa ukončenie stredoškolského vzdelania a niekedy aj prax v danej oblasti.

Jazykové vzdelávanie

Ak máte záujem naučiť sa iný cudzí jazyk môžete sa obrátiť na jazykové školy. **Jazykové školy ponúkajú množstvo jazykových kurzov rôznych jazykov, vrátane slovenského jazyka**. Výučba prebieha intenzívne alebo polointenzívne, okrem výučby všeobecného jazyka, jazykové školy ponúkajú aj špecializované kurzy napr. právny cudzí jazyk alebo obchodný cudzí jazyk. Ponuka zahŕňa väčšinou aj konverzácie, ktoré sú hlavne zamerané na komunikáciu a nie na gramatiku.

Výučba slovenského jazyka

V zmysle Zákona o azyle Migračný úrad zabezpečí kurz základov slovenského jazyka cudzincovi, ktorému sa poskytla doplnková ochrana. Azylant je na uľahčenie integrácie do spoločnosti povinný počas pobytu v integračnom stredisku navštevovať kurz základov slovenského jazyka, ktorý zabezpečí Migračný úrad. Migračný úrad na žiadosť zabezpečí kurz základov slovenského jazyka aj azylantovi, ktorý nebol umiestnený v integračnom stredisku alebo ktorý počas pobytu v integračnom stredisku neabsolvoval kurz základov slovenského jazyka.

V súčasnosti je povinnosť Ministerstva vnútra SR delegovaná na mimovládne organizácie, ktoré v rámci realizácie rôznych projektov zabezpečujú bezplatné kurzy slovenského jazyka prostredníctvom lektorov alebo jazykových škôl.

Uznávanie dokladov o vzdelaní zo zahraničia

V prípade, ak máte doklady o vzdelaní z krajiny vášho pôvodu, pre ich použitie na území Slovenskej republiky, je potrebné ich uznanie.

Slovenská republika je viazaná európskou smernicou č. 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií, ktorá rozlíšila uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní podľa účelu uznania, a to **na akademické účely** (t. j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu na území Slovenskej republiky) a **na účely výkonu povolania či odborných činností**, ktoré sú v Slovenskej republike regulované.

V súvislosti s uznaním vášho vzdelania získaného v zahraničí v závislosti od toho, aké štúdium ste absolvovali, resp. či máte k dispozícii nejaké doklady o vzdelaní rozpoznávame:

- ekvivalenciu štúdia na základných a stredných školách v zahraničí,
- nostrifikáciu vzdelania,
- stanovisko k úrovni zahraničného vzdelania na akademické účely alebo na výkon neregulovaného povolania v Slovenskej republike,
- uznávanie ukončeného vzdelania zo zahraničia na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike,
- posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania osoby s poskytnutou medzinárodnou ochranou.

Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní (ďalej len "SUDV") uznáva záverečné doklady o vzdelaní získané v zahraničí na výkon vybraných regulovaných povolaní v SR, automaticky uznáva doklady o VŠ vzdelaní III. stupňa získané v členských štátoch EÚ, EHP a v Švajčiarsku a posudzuje úroveň dosiahnutého zahraničného vzdelania na akademické účely, na výkon neregulovaných povolaní a na vydanie „modrých kariet" v Slovenskej republike. Jeho ďalšou úlohou je posudzovať celkové štúdium, ale i časť štúdia absolvovaného v zahraničí pre príslušné orgány a inštitúcie v SR, ekvivalencia a prevod známkov zo zahraničnej základnej či strednej školy do slovenskej klasifikačnej stupnice.

Doklady o vzdelaní vydané v zahraničí musia byť úradne preložené do slovenského jazyka okrem dokladov v českom jazyku. SUDV akceptuje vlastný preklad dokladov v nasledovných jazykoch: anglický, nemecký, francúzsky, ruský a maďarský. V prípade pochybností súvisiacich s prekladom, SUDV má právo dožiadať si súdny preklad.

SUDV nevyžaduje apostille ani superlegalizáciu dokladov.

SUDV doklady o vzdelaní nevracia, preto predkladajte iba overené fotokópie dokladov o vzdelaní.

Žiadosť o ekvivalenciu štúdia, žiadosť o stanovisko, žiadosť o uznanie ukončeného vzdelania na výkon regulovaného povolania, resp. iné žiadosti spolu s potrebnými dokladmi **môžete poslať poštou na adresu:** Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní, Stromová 1, 813 30 Bratislava **alebo ju môžete doručiť osobne** do podateľne na prízemí hlavnej budovy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Ekvivalencia štúdia na základných a stredných školách v zahraničí

V prípade, **ak chcete pokračovať v štúdiu v Slovenskej republike na základnej alebo strednej škole, resp. uznať si vzdelanie zo strednej školy pre potreby ďalšieho štúdia** je potrebné požiadať Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní o ekvivalenciu štúdia.

Ekvivalenciou štúdia na základných a stredných školách v zahraničí rozumieme:

- ekvivalenciu časti štúdia a ročníkových vysvedčení vydaných na základnej alebo strednej škole v zahraničí,
- prevod získaných známok do slovenskej klasifikačnej stupnice pre riaditeľov ZŠ a SŠ, k prijímaciemu konaniu na VŠ v SR alebo
- vydanie stanoviska k úrovni záverečného dokladu o vzdelaní získaného v zahraničí (t. j. vysvedčenia z 9. ročníka, výučného listu, maturitného vysvedčenia alebo absolventského diplomu), ktoré je potrebné k nostrifikácii na príslušnom okresnom úrade, odbore školstva.

Ekvivalencia štúdia sa vykonáva len na akademické účely, t.j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu na území Slovenskej republiky. Zákonná lehota na vybavenie je 30 dní.

K ekvivalencii štúdia potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť o ekvivalenciu štúdia** v zahraničí, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **doklad(y) o vzdelaní získaný(é) v zahraničí** – overená fotokópia,
- **posledné ročníkové vysvedčenie z kmeňovej školy** - kópia.

Nostrifikácia vzdelania

Ak máte spravenú ekvivalenciu štúdia zo strany SUDV a jedná sa o doklad o ukončenom vzdelaní, ďalším krokom pre uznanie vzdelania je jeho nostrifikácia. Nostrifikácia vzdelania znamená uznanie rovnocennosti dokladov o vzdelaní. Nostrifikovať možno iba doklad o ukončenom vzdelaní. Doklad o nostrifikácii vydáva **okresný úrad v sídle kraja, odbor školstva**, príslušný podľa miesta vášho bydliska, ktorý za týmto účelom osobne navštívte. Zoznam a kontaktné údaje na okresné úrady nájdete na internetovej stránke www.minv.sk.

K podaniu žiadosti potrebujete doložiť nasledovné doklady:

- vyplnený **formulár žiadosti**, ktorý je zverejnený na internetovej stránke príslušného okresného úradu,
- **doklad o ukončení školy**, o maturitnej skúške alebo záverečnej skúške alebo o absolutoriu alebo o inej obdobnej skúške – overená fotokópia,
- **zoznam predmetov** s uvedením počtu ich vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch štúdia (učebný plán štúdia), ak z dokladu uvedeného vyššie priamo nevyplýva úspešné ukončenie celého štúdia – overená fotokópia,
- **potvrdenie** zahraničnej školy **o rozsahu praktického vyučovania**, ak je profilujúcou zložkou vzdelania a nie je uvedené v učebnom pláne štúdia – overená fotokópia,
- **stanovisko o ekvivalencii štúdia v zahraničí** (prevod známok),
- **doklad totožnosti, resp. doklad o pobyte a cudzinecký pas alebo cestovný doklad cudzinca**.

Všetky uvedené doklady o vzdelaní vydané v zahraničí, ktoré predkladáte k nostrifikácii musia byť úradne preložené do slovenského jazyka. Predkladajte overené fotokópie dokladov.

V prípade, ak by okresný úrad, odbor školstva vyžadoval k nostrifikácii vzdelania **apostille alebo superlegalizáciu dokladu o vzdelaní**, ktorý máte z krajiny pôvodu, odporúčame vám požiadať o odpustenie tejto požiadavky, nakoľko ako osoby s medzinárodnou ochranou, najmä ak vám bola udelená v prípadoch individuálnej hrozby, nemôžete kontaktovať orgány krajiny pôvodu.

Za nostrifikáciu sa platí **správny poplatok v hodnote 6,50 €**.

Stanovisko k úrovni zahraničného vzdelania na akademické účely alebo na výkon neregulovaného povolania v SR

Stanovisko slúži na preverenie akreditácie vzdelávacej inštitúcie sídliacej v zahraničí a posúdenie úrovne vysokoškolského vzdelania I. a II. stupňa zo zahraničia pre vysoké školy v Slovenskej republike

- **na akademické účely** (t. j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu v SR),
- **na posúdenie úrovne stredoškolského či vysokoškolského vzdelania na účely výkonu neregulovaného povolania v prípade výslovnej požiadavky zamestnávateľa.**

SUDV vydáva stanovisko, ktoré nie je rozhodnutím, má charakter odporúčania príp. neodporúčania a slúži ako **podklad v ďalšom konaní** pre príslušnú vzdelávaciu inštitúciu či zamestnávateľa v Slovenskej republike.

Rozhodnutie na akademický účel vydáva SUDV len v prípade, **ak v Slovenskej republike neexistuje vysoká škola**, ktorá uskutočňuje študijný program v rovnakom alebo príbuznom študijnom odbore, ako je uvedený v predložennom doklade.

K vydaniu stanoviska potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť o vydanie stanoviska** k úrovni ukončeného vzdelania, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **doklad(y) o vzdelaní získaný(é) v zahraničí** – overená fotokópia,
- **výpis o absolvovaných predmetoch a skúškach** alebo dodatok k diplomu, vysvedčeniu, a pod. - kópia s prekladom do slovenského jazyka,
- **doklad o predchádzajúcom najvyššom ukončenom vzdelaní** – iba kópia.

Zákonná lehota na vybavenie žiadosti je **30 dní**.

Uznávanie ukončeného vzdelania zo zahraničia na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike

Ide o **uznanie** vysokoškolského diplomu, absolventského diplomu, vysvedčenia, osvedčenia o odbornej klasifikácii alebo iných dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými oprávnenými orgánmi **za rovnocenný s dokladom o vzdelaní vydaným oprávneným orgánom v Slovenskej republike na účely výkonu regulovaných povolaní v Slovenskej republike**, pre ktoré je SUDV kompetentným orgánom. Výsledkom tohto konania je **vydanie rozhodnutia**.

Regulované povolania na území Slovenskej republiky sú ekonomické regulované povolania, pedagogické regulované povolania, právnické regulované povolania, regulované povolania v štátnej službe, regulované športové činnosti, remeselné a viazané živnosti, zdravotnícke regulované povolania.

Zákonná lehota na vybavenie žiadosti je:

- do 3 mesiacov - uznanie na výkon pedagogických povolaní
- do 2 mesiacov - uznanie na výkon ostatných povolaní

K uznaniu potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť** o uznanie na výkon regulovaného povolania, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **doklad totožnosti** - iba kópia,
- **doklad(y) o vzdelaní získaný(é) v zahraničí** – notárom alebo matrične overená(é) kópia(e),
- **výpis o absolvovaných predmetoch a skúškach** alebo dodatok k diplomu, vysvedčeniu, osvedčeniu a pod. – notárom alebo matrične overená kópia,
- **doklad o predchádzajúcom najvyššom ukončenom vzdelaní** – iba kópia,

- **správny poplatok** v hodnote **99,50 €** alebo, ak bol doklad uznaný na výkon daného povolania v inom členskom štáte EÚ, EHP alebo vo Švajčiarsku, nie v štáte vydania dokladu o vzdelaní, je správny poplatok 33,- € a je potrebné predložiť rozhodnutie o uznaní dokladu o vzdelaní na výkon tohto povolania – jeho notárom alebo matrične overená kópia¹,
- potvrdenie o pedagogickej praxi, ak existuje – iba k žiadosti na výkon pedagogického povolania,
- iné doklady, ak sa požadujú.

Posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania osoby s poskytnutou medzinárodnou ochranou

Ak z dôvodov, pre ktoré vám bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, nemôžete predložiť doklad o vzdelaní potvrdzujúci, že ste absolvovali vzdelávanie vyžadované na výkon príslušného povolania v krajine pôvodu, môžete Ministerstvu školstva podať písomnú žiadosť o posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania (ďalej len "žiadosť o overenie vzdelania").

Žiadosť o overenie vzdelania musí obsahovať

- meno a priezvisko,
- osvedčenú kópiu dokladu o pobyte,
- informáciu o úrovni, rozsahu a obsahu vzdelávania, ktoré ste absolvovali v štáte pôvodu, a o ďalších skutočnostiach súvisiacich s vašim vzdelávaním;
- podpis.

Ministerstvo školstva posúdi žiadosť o overenie vzdelania do 30 dní od jej doručenia.

Ministerstvo školstva žiadosť o overenie vzdelania **zamietne**, ak zistí, že ste v žiadosti uviedli nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, alebo ak zistí, že ste v čase konania o udelenie azylu doklad o vzdelaní mali.

Ak Ministerstvo školstva **nezamietne** žiadosť o overenie vzdelania, **podľa úrovne vzdelávania určí uznanú vysokú školu alebo uznanú strednú školu, ktorá overí, na akej úrovni obsah a rozsah uvedeného vzdelávania zodpovedá obsahu a rozsahu porovnateľného vzdelávania v Slovenskej republike**. O týchto skutočnostiach vás bude Ministerstvo školstva písomne informovať.

Overenie dosiahnutého vzdelania **sa uskutočňuje formou skúšky prebiehajúcej v štátnom jazyku pred trojčlennou komisiou**, ktorej predsedá štatutárny orgán príslušnej uznanej vysokej školy alebo príslušnej uznanej strednej školy alebo ním poverený zástupca. Ďalší dvaja členovia komisie sú odborne spôsobilí zamestnanci uznanej vysokej školy alebo uznanej strednej školy.

Skúška má **písomnú časť, ústnu časť**, a ak to overenie dosiahnutého vzdelania vyžaduje, aj **praktickú časť**. Touto skúškou preukazujete, že máte vedomosti a zručnosti porovnateľné s vedomosťami a zručnosťami získanými absolvovaním porovnateľného vzdelávania v Slovenskej republike.

O úspešnom absolvovaní skúšky komisia vypracuje protokol o skúške, ktorý obsahuje zhodnotenie preukázanej úrovne vášho vzdelávania a informáciu o možnosti pokračovať

¹ **Správny poplatok môžete uhradiť poštovou poukážkou alebo bankovým prevodom** (potrebné poslať poštovú poukážku alebo potvrdenie o uhradení) **alebo kolkovými známkami**, ktoré sú neporušené a nenalepené; číslo účtu štátnej pokladnice: 7000063900/8180, variabilný symbol: 221004, informácia pre prijímateľa: **regulované povolanie**, názov banky a adresa: Štátna pokladnica, Radlinského 32, P. O. Box 13, 810 05 Bratislava

vo vzdelávaní na získanie príslušného stupňa vzdelania (bakalársky, magisterský, doktorandský). Protokol o skúške **neopravňuje jeho držiteľa na výkon regulovaného povolania** v Slovenskej republike.

Vzdelanie a dokumenty o vzdelaní získané na území Slovenskej republiky

Ak sa chystáte do zahraničia a plánujete využiť vzdelanie získané na území Slovenskej republiky, nezabudnite na uznanie slovenských dokladov o vzdelaní.

V prípade slovenských dokladov o vzdelaní Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní overuje pravosť verejných listín vydaných v pôsobnosti rezortu Ministerstva školstva vydaním Apostille/Superlegalizácie a potvrdzuje pedagogickú spôsobilosť pedagogických pracovníkov výlučne pre zahraničné úrady.

K vydaniu Apostille/Superlegalizácie potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť** o Apostille/Superlegalizáciu, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **originály dokladov na overenie**, ktoré musia byť:
 - opatrené okrúhlou pečiatkou a podpisom riaditeľa, rektora, prorektora, dekana alebo prodekana,
 - zviazané a opečiatkované príslušnou vzdelávacou inštitúciou v prípade, že pozostávajú z viacerých strán a je na nich len jeden podpis.

Správny poplatok je 10,- € za každý dokument.²

Zákonná lehota na vybavenie je **30 dní alebo na počkanie**, ak sa nevyskytne problém s podpisom alebo pečiatkou školy na adrese Levická 3, 821 08 Bratislava.

**V prípade akýchkoľvek otázok a potreby informácií sa obráťte na Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní. Užitočné informácie nájdete aj na internetovej stránke www.minedu.sk/uznavanie-dokladov-o-vzdelani-vo-zahranicia/.
Potrebné kontakty nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk/kontakty-a-strankove-hodiny/.**

² **Správny poplatok môžete uhradiť poštovou poukážkou alebo bankovým prevodom** (potrebné poslať poštovú poukážku alebo potvrdenie o uhradení) **alebo kolkovými známkami**, ktoré sú neporušené a nenalepené; číslo účtu štátnej pokladnice: 7000063900/8180, variabilný symbol: 221004, informácia pre prijímateľa: **apostille**, názov banky a adresa: Štátna pokladnica, Radlinského 32, P. O. Box 13, 810 05 Bratislava 15

Prehľad škôl

